

Postryttaren

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner erhålls genom att betala in medlemsavgiften på 225 kr (330 för familj) till föreningens plusgirokonto 1293-0.

Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttare* och museets programblad samt har fri entré till museet och vänpriser på varor i museets butik.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:

Gustaf Ankarcrona
Gustav III:s Boulevard 29
SE - 169 73 SOLNA
gustaf.ankarcrona@ownit.nu

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS

Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADRESS

Box 2002
SE-103 11 STOCKHOLM

INTERNET

www.postmuseum.posten.se

Pöstryttaren

Årsbok för Postmusei Vänner 2014

Årgång 64

REDAKTIONSKOMMITTÉ

OMSLAGSBILD

Postryttaren

Jan Billgren
Erik Hamberg
Lars Liwendahl
Robert Mattson
Anders Pleijel

REDAKTÖR
Erik Hamberg

Reklammärke till Baltiska
utställningen i Malmö
1914 komponerat av
Ernst Norlind.

Postryttaren 2014

© Postmusei Vänner samt författarna

Brödtexten är typograferad med Garamond.

Repro och tryck av

Kaigan AB, Sundbyberg 2014.

Inlagan är tryckt på 130 g Tom & Otto Silk
och skyddsomslaget på 135 g Geltex.

Bokbinderiarbetet är utfört av
Elanders Fälth & Hässler, Stockholm.

Formgivning av Anders Pleijel.

ISSN 0586 - 6758

Innehåll

Förord	7
GUSTAF ANKARCRONA & ERIK HAMBERG	
Postmusei Vänners gåvor till Postmuseum	9
JAN BILLGREN	
Konstnärers verk på svenska frimärken	29
JAN BILLGREN	
Det stora kriget – frimärken berättar	41
CHRISTER BRUNSTRÖM	
En resa längs den första postvägen Stockholm – Narva	53
PER GUSTAVSSON	
Posthistoria, vykort och brevmärken vid Baltiska utställningen i Malmö 1914	79
HANS-UNO HANSSON	
Bilden av Sverige i mötet med långväga främlingar	99
MARIANNE LARSSON	
Posten i Vätö socken	127
KARIN SVAHN	
Föreningen Postmusei Vänner 2013	145

Förord

Härmed föreligger den sextiofjärde årgången av årsboken *Posttryttaren*, som numera utges av Föreningen Postmusei Vänner. Alltsedan starten år 1926 vill föreningen slå vakt om Postmuseums samlingar och verka för att dessa kan visas för allmänheten. Genom årsboken bjuds föreningens medlemmar på intressanta och omväxlande artiklar om filateli och posthistoria.

Årets upplaga av *Posttryttaren* inleds med två artiklar av föreningens tidigare ordförande, Jan Billgren. Den första av dessa är en historik och översikt av föreningens många gåvor till Postmuseum, vilka under årens lopp blivit ansenliga, både till numerär och belopp. Någon utförlig sammanställning av Postmusei Vänner's gåvor till museet har tidigare inte gjorts.

I sitt andra bidrag har Jan Billgren gjort en genomgång av svensk konst på svenska frimärken. Han har likaså sammanställt uppgifter om svenska konstnärer som hedrats med frimärkesutgåvor av den svenska Posten. Här finns även en förteckning över svenska konstnärer som anlitats av Posten för olika frimärksmotiv.

Årsbokens tredje bidrag har skrivits av Christer Brunström och erinrar om utbrottet av första världskriget för jämnt 100 år sedan. Vid sidan av ett ofattbart och långt lidande för stora befolkningsgrupper, samtidigt som den politiska kartan ritades om och nya nationsgränser uppstod, gav kriget upphov till många säregna, provisoriska och tillfälliga frimärksutgåvor, något som vi här får en god inblick i.

Det fjärde bidraget i årsboken har författats av Per Gustavsson och behandlar upprättandet av den första postvägen från Stockholm till Narva i samband med att post-

väsendet organiserades i Finland 1638. Vi får följa postvägens sträckning förbi postgårdar och byar, med uppgifter om vilka som fick ansvara för posten längs den långa sträckan i den östra halvan av det svenska stormaktsväldet.

Ytterligare en händelse som inträffade för 100 år sedan var Baltiska utställningen, som arrangerades i Malmö under sommaren 1914. Utställningen gav upphov till ett flertal brevmärken och ett mycket stort antal vykort, vilka här förtecknas för första gången. Postverksamheten och de poststämplar som kom till användning i samband med utställningen behandlas även i en artikel, vilken har Hans-Uno Hansson, debutant i *Posttryttaren*, som författare.

År 1924 firade Världspostföreningen sitt femtioårsjubileum, samtidigt som den åttonde världspostkongressen arrangerades i Stockholm under ståtliga former. Marianne Larsson berättar i sin artikel hur svensk natur, kultur och industri överdådigt presenterades för kongressens delegater under en veckas tågresa sommaren 1924.

I det avslutande bidraget skildrar Karin Svahn hur postverksamheten har fungerat i Vätö socken i Roslagen från 1800-talet fram till vår tid. Vi får möta personerna som skötte posten, orterna med postverksamhet, postlokaler och postvägar, med de villkor som denna viktiga verksamhet fungerade under i olika tider.

Årsboken avslutas med en redogörelse för verksamheten i Postmusei Vänner under 2013.

Gustaf Ankarcrona
ordförande

Erik Hamberg
redaktör

